

ERDÉSZETI MEGFIGYELÉSEK

ERDÉSZETI MEGFIGYELÉSEK

Az erdészeti megfigyelések a kialakult gyakorlatnak megfelelően kiterjedtek a faállományok fatermésének, kiválasztott faegyedek kerületnövekedésének a mérésére, valamint mintafák egészségi állapotának a megfigyelésére. A talajvízszinteket a talajvíz mély elhelyezkedése és egyéb problémák miatt 1998. év óta már nem lehetett megbízhatóan mérni. A Megállapodásnak megfelelően a Jelentés - a talajvízadatok kivételével - tartalmazza az 1999. évben mért és megfigyelt adatokat a kölcsönösen egyeztetett formátumban. A jelentést tartalmazza a megfigyelési helyek adatait, valamint az átadott adatok adatbázisának szerkezetét is.

Értékelés

A meteorológiai és hidrológiai viszonyok

Az 1999-es évet a sok éves átlagoktól időnként jelentősen eltérő, egyenetlen eloszlású csapadékviszonyok jellemezték. Míg januárban nagyon kevés csapadék hullott, addig a vegetációs idő jelentős részében nagy mennyiségű eső esett, és az ősz ismét száraz volt. A havi átlagos hőmérsékleti értékek január-februárban számottevően nem tértek a sok éves átlagtól, márciustól a havi átlaghőmérséklet viszont meghaladta a korábbi évek átlagát. A vegetációs időszak hőmérséklete párosulva a nagyobb csapadékkal a növekedés szempontjából összességében kedvező körülményeket teremtett.

A talajvízszintek változásának irányai nem mutatnak egységes tendenciát. A mérési helyek egy részén (Lipót, Ásványráró) az elmúlt évek vízutánpótlása számottevően megemelte az 1993-94 évi időszakhoz képest a vegetációs időben mért talajvízszintet, és biztosította annak a folyamatos kavicsréteg feletti elhelyezkedését. Ez a helyzet viszonylag kedvező a nemesnyárok számára, a fűzeknek azonban önmagában nem elégséges, szükségük van az előntésre, amelyre rendszeresen nem került sor, csak 1997-ben és 1999-ben kaptak az alsó-szigetközi területek előntést.

Az idei előntés időtartamában elért az 1997. évitől, magassági fekvéstől függően átlagosan két hétig borította víz az Ásványráró alatti területeket. A talajvízszint az 1993.-94.- éveknél magasabb volt, de az elterelés előtti szintet nemigen érte el. A Duna közvetlen part menti szakaszán érdemben nem javult a helyzet.

A talajnedvességi értékek júliusig - augusztus közepéig kedvezőek voltak.

Az 1998. évi faállomány növekedés

A faállomány-növekedési vizsgálatokat 31 parcellán végezték el. Ebből két parcellát (Kisbodak 1 A, Kisbodak 15 I) 1998-ban tűztek ki.

A legutolsó faállomány-felvételeket a standard metodikánk szerint, 1999-ben a vegetációs időszak kezdete előtt végezték, amikor a lehullott lomb és az eltűnt aljnövényzet lehetővé teszi a pontosabb méréseket, főleg a magasságmérést. Ezek a mérések ezért az 1998. év

tenyészedőszakában képződött növekedési viszonyokat mutatják. Ezen túlmenően azonban elvégezték az elmúlt több, mint 10 év összes adatának statisztikai elemzését. Ezekhez a statisztikai vizsgálatokhoz megfelelő hosszúságú adatsorok szükségesek, így a minimálisan vizsgált tíz éves időszak elégséges.

A faállományok növekedésében bekövetkezett változások legjobb mutatói a növedék-adatok, ezek közül is elsősorban az összfatermés fatérfogatának a folyónövedéke, melynek vizsgálata során az alábbiakat állapították meg:

- Az olasznyárasok összfatermésének növedéke az utolsó négy-öt évet megelőzően általában meghaladja az országos átlagot.
- az 1993-1995. közötti időszakban az összfatermés folyónövedéke szinte valamennyi parcella esetében a kor függvényében várható értéknél jelentősebb mértékben csökkent; e növedék-csökkenés sajnálatos módon az ígéretesen induló fiatal parcellákra fokozott mértékben jellemző. A fent említett statisztikai vizsgálatok szerint több helyen is szignifikánsan visszaesett a növekedés.
- Az 1998-as évben a parcellák nagy részén az összfatermés folyónövedékének csökkenése mérséklődött, egyes helyeken enyhe emelkedés tapasztalható - minden bizonnyal a kedvezőbbé váló csapadék-viszonyok következtében, illetve a vízpótló rendszer működése folytán. A parcellák egy részén azonban továbbra is a folyónövedék csökkenése tapasztalható.
- A Lipót 4 A erdőrészletben folyó, 8 nemesnyár fajta összehasonlító kísérlet azt mutatják, hogy az adott környezeti feltételek mellett az 'OP-229' (újabb nevén: 'Agathe F'), valamint a 'H-528' klónok növedéke bizonyult a legjobbnak. Kedvezőtlenebbül alakult a 'Kopczyk' és a 'Pannónia' klónok összfatermésének folyónövedéke.

A fák 1999. évi kerületnövekedése

A tényleges növekedési időszak 22 hét körül volt, vagyis nem tért el lényegesen a tenyészedőszak általános hosszától.

Lipót 4A: Az erdőrészlet a nyártermesztéshez jó termőhellyel rendelkezik, a termőréteg vastag, a hidrológiai viszonyok általában kedvezőek voltak. Ilyen termőhelyi feltételek mellett az állományoktól ebben a korban jobb növekedés lenne elvárható. A különböző nyárklónok kerületnövekedése 1994. óta stagnál, a korábbi értékekhez képest idén további csökkenés figyelhető meg, különösen a Pannónia nyár esetében. Egyedül az 'Agathe-F' növekedése haladta meg a tavalyit. Az egyes fajták közötti éves növekedésének nagysága újra növekvő szórást mutatott.

Ásványráró 6D: A fehérfüz egész éves növekedésében a korábbi három évhez hasonlítva nem mutatott változást. Mindenképpen jelentősen elmaradt azonban az elterelés előtti növedékektől, és az adott termőhelyen elvárható értéktől is. A Duna vízmozgásai korábban e térségre voltak legnagyobb hatással; a terület hetekre is elárasztás alá került mély fekvése következtében. Az elterelést követően a rendszeres áradások eltűntek - bár 1997 és 1999 nyarán elárasztás alá került - és a vízpótló rendszer sem volt képes ezt megfelelőképpen pótolni. Bár a termőhely az erdőgazdálkodás számára továbbra is kedvező, de ezek az új

termőhelyi viszonyok elsősorban már nem a 'Bédai egyenes' szelektált fűz igényeit elégítik ki, hanem inkább már csak a kevésbé vizigényes nyárasokét.

Dunasziget 15A: A közvetlenül a Duna partján található erdőrészletben lévő 'I-214' nyár növedéke a korábbi évekhez viszonyítva kiugróan magas növedéket mutatott.

Dunasziget 15B: A fehérnyár parcellában ez évben nagyobb növekedést tapasztaltunk, mint a megelőző két évben. A növekedés menetében szinte semmiféle tendencia nem ismerhető fel. Amíg az 1994-1996 év viszonylag jobb növekedéséhez egy erőteljes gyérités is hozzájárult, addig az idei nagyobb növekedés közvetlen oka nem tisztázódott.

Dunasziget 22B: Az elegyes erdőrészletben az amerikai kőrisek és kocsányostölgyek növekedésében az előző évekhez viszonyítva - az egészséges fák esetében - jelentős eltérés nem volt megfigyelhető.

A Dunasziget 14B 16 éves fűzállomány továbbra is rendkívül gyenge növekedésű, bár az előző évet meghaladó. Az állomány nagyon sűrű, gyéritésre szorulna.

A Dunasziget 16A 'Pannónia' nyár 1999-es növedéke az egy évvel korábbi értékénél sokkal nagyobb, de nem éri el a fajtától, kortól és termőhelytől elvárható értéket.

A Dunasziget 44C 'Pannónia' nyár növekedése megegyezik az előző két év kiváló értékeivel

Összefoglalva megállapítható, hogy a Duna elterelését követően valamennyi faállomány növekedésében törésszerű csökkenés következett be, amit az elmúlt évek javuló hidrológiai viszonyai sem tudtak visszaállítani az eredeti mértékre. A növedékérték az 1994-es szinten vagy akörül stagnálnak; az elmúlt évinél némileg jobb növekedéseket mértünk.

A fák egészségi állapota

A megváltozott hidrológiai viszonyok a növekedés csökkenése mellett legközvetlenebbül az egészségi állapot változásában jelentkeznek. Ez az állapot sokkal nehezebben határozható meg egzakt módon, mint a növedék csökkenése, hiszen az egészségi állapotot szubjektív becsléssel jellemezzük. Ezen szubjektív hatások csökkentésére - a fa-termési parcellák egészségi állapot adatait kiegészítendő - létrehoztak egy olyan, 26 állandó pontból álló mintahálózatot, amely reprezentálja a hullámtéri erdőket, és az évenkénti azonos időben való visszatérés lehetővé teszi egy realisabb kép kialakítását a térség erdeinek egészségi állapotáról.

A tavaszi lombkárosítások felvételénél nyáron csak minimális rovarrágást észleltük. Általában megállapítható volt, hogy az olasz nyárok dúsabb koronát fejlesztettek, mint az elmúlt két évben, amikor a levelek időnként egészen aprók voltak. A nyári felvételezés során tapasztaltunk kisebb arányú levélrágást, ellenben feltűnően nagy számban jelentkezett a *Dothichiza*-fertőzés (nyár kéregfekély).

A fűzállományok általános kondíciója az év első felében csak közepesnek, gyenge közepesnek volt minősíthető. A törzseken újra sok járulékos rügy hajtott ki, a koronában sok volt a száraz ág, helyenként egész foltokban pusztultak a fák. A kedvező meteorológiai

és javuló hidrológiai viszonyok hatására azonban számos, kiszáradóban lévő fa hajtott ki az ágvégeken. Ez az életjel azonban hosszú távon nem biztosítja az életben maradást. Mindezek arra utalnak, hogy a fűzek által jelenleg elfoglalt területek már nem a fűzek termőhelye, hanem annál szárazabbá vált.

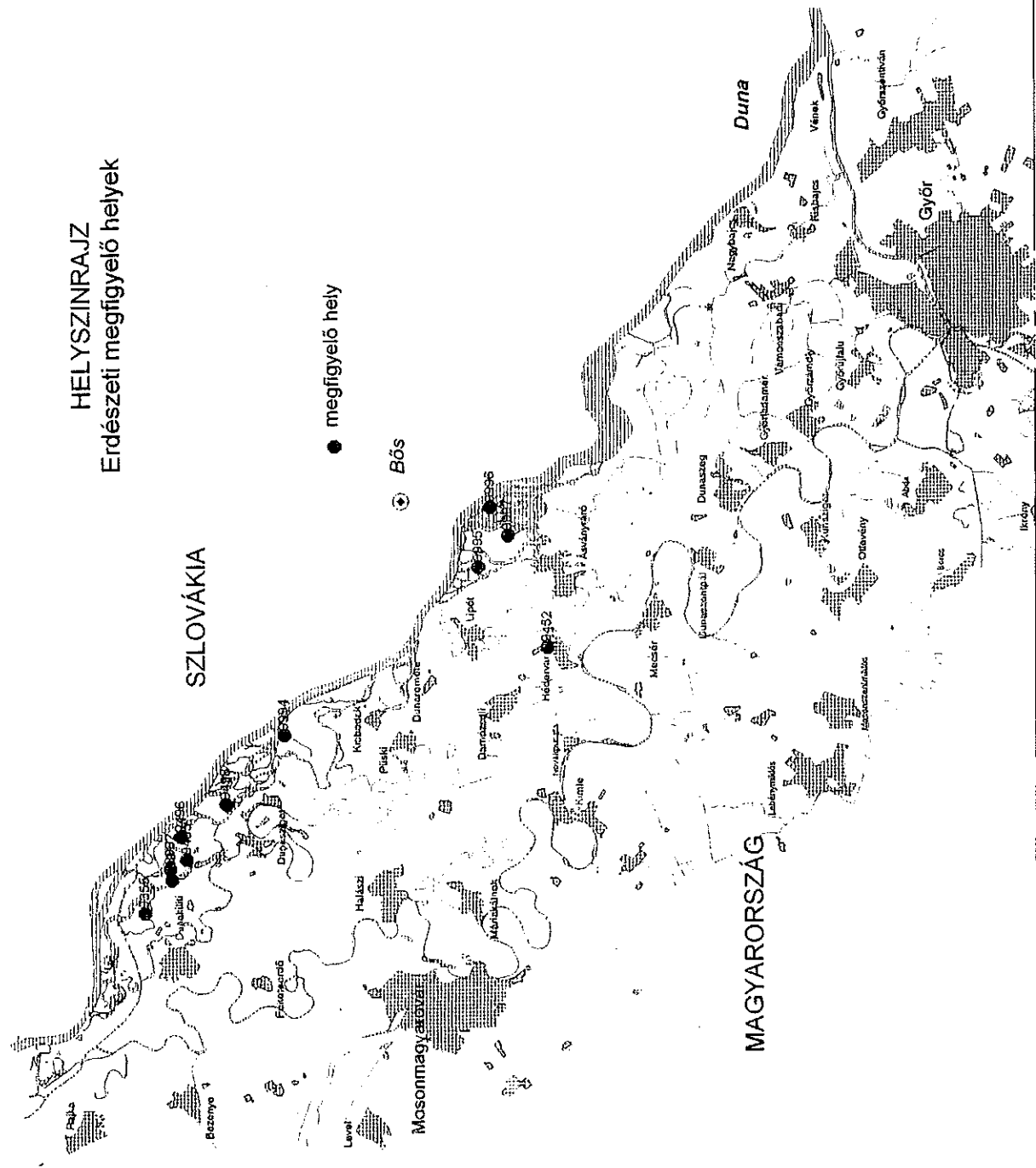
Az aljnövényzet nagysága és sűrűsége némileg eltért a korábbi években megszokottól: az előntéssel érintett területeken a víz elsodorta a lágyszárúakat, és a nyár végére sem értek el 50 cm-nél nagyobb magasságot, másutt az előző évinél jóval magasabb volt a lágyszárú növényzet.

A fák egészségi állapotának légi felvételek segítségével történő vizsgálatát 1999-ben megkezdték. A szlovák fél szakembereivel történt metodológiai egyeztetés után 2000-ben várható a légi felvételek kiértékelése.

További megjegyzés

Ahogy az már évek óta jelezzük, most is megállapítjuk, hogy a biológiai és gazdasági körülmények miatt úgy a magyar, mint a közös magyar-szlovák monitoring-tevékenység során a megfigyelési területeink időről-időre használhatatlanná válnak, le kellene ezeket cserélni. Ez a csere a magyar monitoringban folyamatos, azonban a magyar-szlovák adatcsere egyezmény változtatását igényli. Amíg ez a változtatás nem történik meg – lehetőleg szakemberek bevonásával -, addig a maradék, az egyezményben szereplő terület adatait tudjuk csak közölni.

HELYSZINRAJZ
Erdészeti megfigyelő helyek

ERDÉSZET

megfigyelő helyek és azok faállományainak főbb adatai

Parcellá- hoz leg- közelebbi kódszám	Főfafaj	EOTR geod.kódok (m)		WGS-84 ellipsoid fok-perc-mperc	
		X	Y	szélesség	hosszúság
9600,9355	Oriásnyár	520600	294150	47-58-40.962	17-18-50.792
9992	'OP-229' nyár	522320	293117	47-58-08.744	17-20-14.798
9991	Olasz nyár	521880	293067	47-58-06.813	17-19-53.644
9496	Oriás nyár	523600	292700	47-57-56.149	17-21-16.929
9498	Olasz nyár	524879	290897	47-56-58.682	17-22-20.436
9994	Kocsányos tölgy	527610	288557	47-55-44.814	17-24-34.384
9495	Olasz nyár	522700	292457	47-57-47.680	17-20-33.808
9452	Mézgás éger	531020	277900	47-50-02.129	17-27-29.067
9995,9978	'Pannonia' nyár	534250	280647	47-51-33.151	17-30-01.740
9996,9978	Olasz nyár	534250	280647	47-51-33.151	17-30-01.740
9996,9980	'Pannonia' nyár	536620	280157	47-51-18.793	17-31-56.196
9981					
9979,9997	Olasz nyár	535490	279449	47-50-55.136	17-31-00.590